

อโรคยาสถาน

Health Station @ Temple

Health station @ temple หรือ อโรคยาสถาน คือ จุดบริการสร้างเสริมสุขภาพที่ตั้งอยู่ในวัด โดยพระสงฆ์ หรือประชาชนสามารถดูแลสุขภาพตนเองอย่างมีส่วนร่วมด้วยบุคลากรสาธารณสุขผ่านระบบ Digital Health Platform ผู้มารับบริการจะได้รับการตรวจคัดกรองสุขภาพเบื้องต้น ได้รับความรู้สุขภาพและการดูแลตนเอง สามารถติดต่อสื่อสารกับบุคลากรสาธารณสุข รวมไปถึงการส่งต่อรักษาและติดตามผลต่อไป

ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พุทธศักราช 2566

ใช้หลักการสำคัญ “ทางธรรมนำทางโลก”

เป็นกรอบและแนวทางการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรค และการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ในทุกระดับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้พระสงฆ์ มีบทบาทในการเป็นผู้นำด้านสุขภาพะชุมชนและสังคม ตามหลักพระธรรมวินัย

SCAN ME
ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ
พุทธศักราช 2566

ธรรมนูญสุขภาพ

พระสงฆ์แห่งชาติ

พุทธศักราช ๒๕๖๖

วัดส่งเสริมสุขภาพ

วัดส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง วัดที่มี การบริหารจัดการวัดให้เอื้อโอกาสในการส่งเสริม สุขภาพ และพัฒนานานามัยสิ่งแวดล้อมของประชาชน และชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพพระภิกษุสามเณร (พระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด - อสว.) ในการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ ภายในวัดและชุมชนได้
2. เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการประเมินพฤติกรรมสุขภาพ พร้อมจัด กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ในพระสงฆ์กลุ่มเสี่ยง
3. เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมให้พระสงฆ์มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) ได้รับการดูแลสุขภาพตามหลักพระธรรมวินัย และสามารถขยายผลสู่การพัฒนาสุขภาพะของชุมชน

คุณสมบัติ 5 ร

วัดส่งเสริมสุขภาพ

สะอาด
ร่มรื่น

สงบ
ร่มเย็น

สุขภาพ
ร่วมสร้าง

ศิลปะ
ร่วมจิตวิญญาณ

ชาวประชา
ร่วมพัฒนา

SCAN ME
ระบบข้อมูล
วัดส่งเสริมสุขภาพ
และพระภิกษุสามเณร

SCAN ME
คู่มือแนวทาง
การดำเนินงาน
วัดส่งเสริมสุขภาพ
ประจำปี 2567

พระคิลานุปัฏฐาก (พระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด - อสว.)

พระคิลานุปัฏฐาก คือ ผู้ปฏิบัติดูแลพระสงฆ์อาพาธ รวมทั้ง การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การควบคุมโรค และการจัดการปัจจัยที่คุกคามสุขภาพของพระสงฆ์

- ### บทบาทหน้าที่พระคิลานุปัฏฐาก
1. การสื่อสารสารานุกรมเรื่องสุขภาพพระสงฆ์
  2. เฝ้าระวังสถานการณ์ด้านสุขภาพพระสงฆ์ในวัด และชุมชน
  3. ประสานงานด้านสุขภาพพระสงฆ์กับคณะสงฆ์และหน่วยงานด้านสาธารณสุข
  4. ให้บริการสุขภาพเบื้องต้นแก่พระสงฆ์ในวัดและในพื้นที่
  5. ให้คำปรึกษา แนะนำ ถ่ายทอดความรู้พื้นฐานด้านสุขภาพแก่โยมอุปัฏฐากและชุมชน
  6. ดำรงตนเป็นตัวอย่างที่ดีด้านสุขภาพตามหลักพระธรรมวินัย

หลักสูตรพระคิลานุปัฏฐาก 70 ชั่วโมง

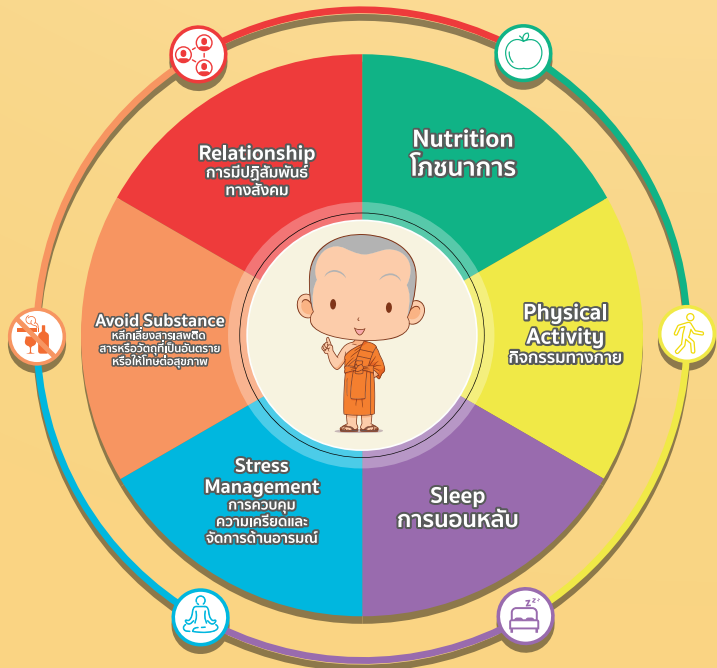
หมวดที่ 1	หมวดที่ 2	หมวดที่ 3
หลักพระธรรมวินัยกับการดูแลสุขภาพ	การสร้างเสริมสุขภาพและการดูแลพระสงฆ์ที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้	พระคิลานุปัฏฐากกับการพัฒนาวัดและชุมชน
จำนวน 3 แผนการสอน	จำนวน 6 แผนการสอน	จำนวน 3 แผนการสอน

SCAN ME
คู่มือแนวทางการอบรม
หลักสูตรพระคิลานุปัฏฐาก
(พระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด-อสว.)

พระสงฆ์สุขภาพดีตามแนวทางเวชศาสตร์วิถีชีวิต (Lifestyle Medicine)

- Nutrition โภชนาการ**
 การกิน เน้นกินในปริมาณที่เหมาะสม สดอาจ ปลอดภัย มีคุณค่าทางโภชนาการ
  - กินอาหารครบ 5 หมู่ ลดหวาน มัน เค็ม เน้นข้าวกล้อง ปลา เพิ่มผัก ผลไม้
  - กินอาหารให้หลากหลายในปริมาณที่เหมาะสม
  - ดื่มน้ำเปล่าอย่างน้อยวันละ 8 แก้ว
  - กินผักและผลไม้สดได้วันละ 400 กรัมหรือ 5 กำมือ เป็นประจำ (6 - 7 วันต่อสัปดาห์)
- Physical Activity กิจกรรมทางกาย**
 • มีกิจกรรมทางกายที่เหมาะสม เช่น การเดิน/ปั่นจักรยาน/กวาดลานวัด/ทำสวน ฯลฯ จนรู้สึกเหนื่อยกว่าปกติ อย่างน้อย 150 นาทีต่อสัปดาห์ หรือวันละ 30 นาที ตั้งแต่ 5 วันต่อสัปดาห์ เสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย และความแข็งแรงให้กับโครงสร้างร่างกาย
- Sleep การนอนหลับ**
 • นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ อย่างน้อยวันละ 7 - 8 ชั่วโมง (จำวัดไม่เกิน 4 ทุ่มทุกวัน)
 • จำวัดและตื่นทำวัตรเช้าให้ตรงเวลา และมีระยะเวลาการหลับเพียงพอ
 • จัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการนอน เช่น จัดกุฏิให้เย็น ไม่มีเสียงรบกวน
 • หลีกเลี่ยงการกินเครื่องดื่มที่มีคาเฟอีน เช่น ชา กาแฟ น้ำอัดลม รวมถึงการสูบบุหรี่ก่อนจำวัด
- Stress Management การควบคุมความเครียดและจัดการด้านอารมณ์**
 • การทำอารมณ์และจิตใจให้เป็นสุข ทำใจให้เบิกบาน ไม่เครียด
 • การจัดการกับความเครียด สร้างสภาวะทางอารมณ์ที่ดี มองโลกในเชิงบวก
- Avoid Substance หลีกเลี่ยงสารเสพติด**
 สารหรือวัตถุที่เป็นอันตราย หรือให้โทษต่อสุขภาพ
  - ไม่สูบบุหรี่/ไม่สูบบุหรี่
  - ลด/หลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง ชา/กาแฟ น้ำอัดลม
  - การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมอันตรายต่าง ๆ
- Relationship การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม**
 พระสงฆ์เป็นผู้นำด้านสุขภาพของชุมชนและสังคม
  - เทศนาธรรมและสื่อสารด้านพฤติกรรมสุขภาพ (พระนักเทศน์)
  - ให้ความรู้ด้านสุขภาพและอนามัยเชิงivolต่อ
  - เยี่ยมบ้านและให้กำลังใจผู้สูงอายุในชุมชน

สำนักอนามัยผู้สูงอายุ
Bureau of Elderly Health

ชั้น 4 อาคาร 7 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
88/22 ม.4 ถ.วิมานนท์ ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี
โทร.02-5904504

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

พระแข็งแรง วัดมั่นคง ชุมชนเป็นสุข

อโรคยาสถาน Health Station @ Temple

สำนักอนามัยผู้สูงอายุ
Bureau of Elderly Health

ชั้น 4 อาคาร 7 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
88/22 ม.4 ถ.ติวานนท์ ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี
โทร.02-5904504

พระคิลานุปัฏฐาก
(พระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด - อสว.)

พระคิลานุปัฏฐาก คือ ผู้ปฏิบัติดูแลพระสงฆ์อาหาร รวมทั้ง การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การควบคุมโรค และการจัดการปัจจัยที่ คุณภาพสุขภาพของพระสงฆ์

บทบาทหน้าที่พระคิลานุปัฏฐาก

1. การสื่อสารสารณะเรื่องสุขภาพพระสงฆ์
2. เฝ้าระวังสถานการณ์ด้านสุขภาพพระสงฆ์ในวัด และชุมชน
3. ประสานงานด้านสุขภาพพระสงฆ์กับคณะสงฆ์และหน่วยงานด้านสาธารณสุข
4. ให้บริการสุขภาพเบื้องต้นแก่พระสงฆ์ในวัดและในพื้นที่
5. ให้คำปรึกษา แนะนำ ถ่ายทอดความรู้พื้นฐานด้านสุขภาพ แก่โยมอุปัฏฐากและชุมชน
6. ดำรงตนเป็นตัวอย่างที่ดีด้านสุขภาพตามหลัก พระธรรมวินัย

หลักสูตรพระคิลานุปัฏฐาก 70 ชั่วโมง

หมวดที่ 1	หมวดที่ 2	หมวดที่ 3
หลักพระธรรมวินัยกับการดูแลสุขภาพ	การสร้างเสริมสุขภาพและการดูแลพระสงฆ์ที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้	พระคิลานุปัฏฐากกับการพัฒนาวัดและชุมชน
จำนวน 3 แผนการสอน	จำนวน 6 แผนการสอน	จำนวน 3 แผนการสอน

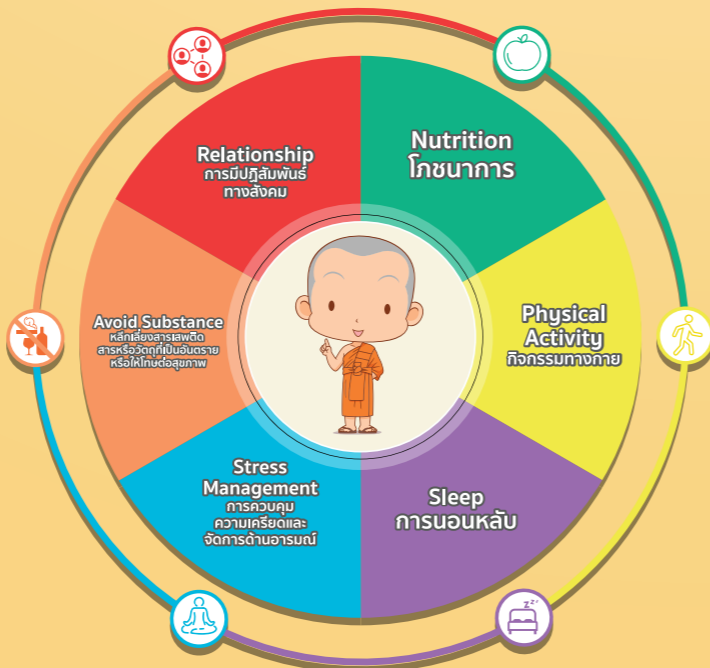
SCAN ME

คู่มือแนวทางการอบรม หลักสูตรพระคิลานุปัฏฐาก (พระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด-อสว.)

พระสงฆ์สุขภาพดีตามแนวทางเวชศาสตร์วิถีชีวิต (Lifestyle Medicine)

- Nutrition โภชนาการ**
การกิน เน้นกินในปริมาณที่เหมาะสม สะอาด ปลอดภัย มีคุณค่าทางโภชนาการ
• กินอาหารครบ 5 หมู่ สดหวาน มัน เค็ม เป็นข้าวกล้อง ปลา เพิ่มผักผลไม้
• กินอาหารให้หลากหลายในปริมาณที่เหมาะสม
• กินน้ำเปล่าอย่างน้อยวันละ 8 แก้ว
• กินผักและผลไม้สดได้วันละ 400 กรัมหรือ 5 กำมือ เป็นประจำ (6 - 7 วันต่อสัปดาห์)
- Physical Activity กิจกรรมทางกาย**
• มีกิจกรรมทางกายที่เหมาะสม เช่น การเดิน/วิ่งเบาๆ/กวาดลานวัด/ทำสวน ฯลฯ จนรู้สึกเหนื่อยกว่าปกติ อย่างน้อย 150 นาทีต่อสัปดาห์ หรือวันละ 30 นาที ตั้งแต่ 5 วันต่อสัปดาห์ เสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย และความแข็งแรงให้กับโครงสร้างทางร่างกาย
- Sleep การนอนหลับ**
• นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ อย่างน้อยวันละ 7 - 8 ชั่วโมง (จำวัดไม่เกิน 4 ทุ่มทุกวัน)
• จำวัดและตื่นทำวัตรเช้าให้ตรงเวลา และมีระยะเวลาการหลับเพียงพอ
• จัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการนอน เช่น จัดกุฏิให้เย็น ไม่มีเสียงรบกวน
• หลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มที่มีคาเฟอีน เช่น ชา กาแฟ น้ำอัดลม รวมถึงการสูบบุหรี่ก่อนจำวัด
- Stress Management การควบคุมความเครียดและการจัดการด้านอารมณ์**
• การทำอารมณ์และจิตใจให้เป็นสุข ทำใจให้มีสมาธิ ไม่เครียด
• การจัดการกับความเครียด สร้างสภาวะทางอารมณ์ที่ดี มองโลกในเชิงบวก
- Avoid Substance หลีกเลี่ยงสารเสพติด**
สารหรือวัตถุที่เป็นอันตราย หรือทำให้โทษต่อสุขภาพ
• ไม่สูบบุหรี่/ไม่สูบบุหรี่
• สด/หลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง ชา/กาแฟ น้ำอัดลม
• การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมอันตรายต่าง ๆ
- Relationship การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม**
พระสงฆ์เป็นผู้นำด้านสุขภาพของชุมชนและสังคม
• เทศนาธรรมและสื่อสารด้านพฤติกรรมสุขภาพ (พระนักเทศน์)
• ให้ความรู้ด้านสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม
• เยี่ยมบ้านและให้กำลังใจผู้สูงอายุในชุมชน

สำนักอนามัยผู้สูงอายุ
Bureau of Elderly Health

ชั้น 4 อาคาร 7 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
88/22 ม.4 ต.ติวานนท์ ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี
โทร.02-5904504

พระแข็งแรง วัดมั่นคง
ชุมชนเป็นสุข

อโรคยาสถาน
Health Station @ Temple

สำนักอนามัยผู้สูงอายุ ชั้น 4 อาคาร 7 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
Bureau of Elderly Health 88/22 ม.4 ต.ติวานนท์ ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี
โทร.02-5904504

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

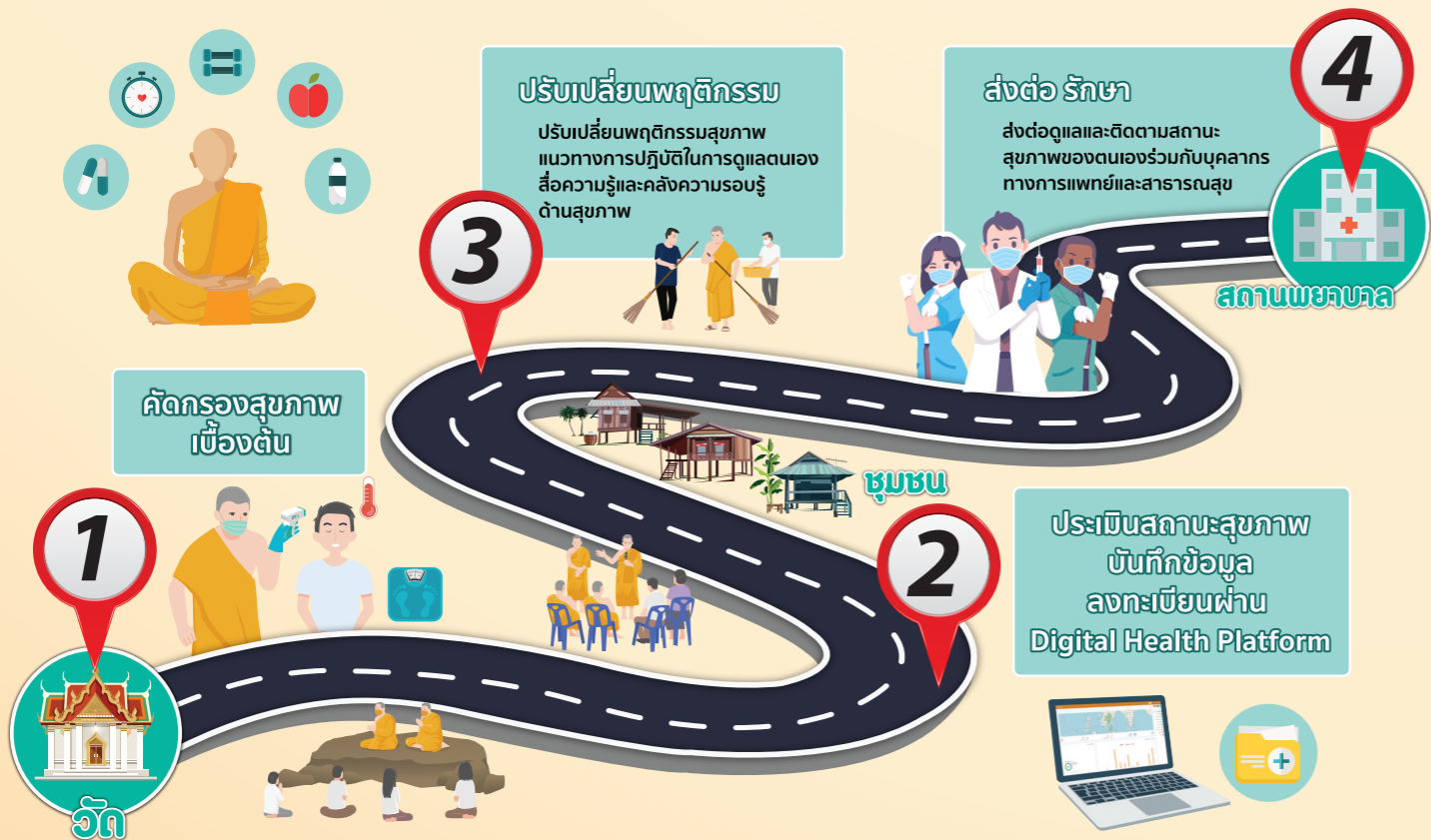
อโรคยาสถาน Health Station @ Temple

พระเชิงแรง วัดพนม ชุมชนเป็นสุข

Health station @ temple หรือ อโรคยาสถาน คือ จุดบริการสร้างเสริมสุขภาพที่ตั้งอยู่ในวัด โดยพระสงฆ์ หรือประชาชนสามารถดูแลสุขภาพตนเองอย่างมีส่วนร่วมด้วยบุคลากรสาธารณสุขผ่านระบบ Digital Health Platform ผู้มารับบริการจะได้รับการตรวจคัดกรองสุขภาพเบื้องต้น ได้รับความรู้สุขภาพและการดูแลตนเอง สามารถติดต่อสื่อสารกับบุคลากรสาธารณสุข รวมไปถึงการส่งต่อรักษาและติดตามผลต่อไป

Self Screening

Self Care

Self Healthy

ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พุทธศักราช 2566 ใช้หลักการสำคัญ “ทางธรรมนำทางโลก”

เป็นกรอบและแนวทางการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรค และการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ในทุกระดับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้พระสงฆ์ มีบทบาทในการเป็นผู้นำด้านสุขภาพะชุมชนและสังคม ตามหลักพระธรรมวินัย

SCAN ME
ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ
พุทธศักราช 2566

ธรรมนูญสุขภาพ พระสงฆ์แห่งชาติ

พุทธศักราช ๒๕๖๖

วัดส่งเสริมสุขภาพ

วัดส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง วัดที่มีการบริหารจัดการวัดให้เอื้อโอกาสในการส่งเสริมสุขภาพ และพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมของประชาชน และชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพพระคิลาณุปัฏฐาก (พระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด - อสว.) ในการดูแลส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ภายในวัดและชุมชนได้
2. เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการประเมินพฤติกรรมสุขภาพ พร้อมจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในพระสงฆ์กลุ่มเสี่ยง
3. เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมให้พระสงฆ์มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) ได้รับการดูแลส่งเสริมสุขภาพตามหลักพระธรรมวินัย และสามารถขยายผลสู่การพัฒนาสุขภาพะของชุมชน

คุณสมบัติ 5 ร

- สะอาด ร่มรื่น
- สงบ ร่มเย็น
- สุขภาพ ร่วมสร้าง
- ศิลปะ ร่วมจิตวิญญาณ
- ชาวประชา ร่วมพัฒนา

SCAN ME
ระบบข้อมูล
วัดส่งเสริมสุขภาพ
และพระคิลาณุปัฏฐาก

SCAN ME
คู่มือแนวทางการดำเนินงาน
วัดส่งเสริมสุขภาพ
ประจำปี 2567